

Geen ONDERwijs maar ZELFwijs !

Opvoeden vanuit stilte.

KOSMOS

Als je een braak stuk grond ongemoeid laat en enkele jaren later terugkomt om te kijken wat ervan geworden is, zal je een dicht begroeid perceel terugvinden waarop spontaan een zeer vernuftig ecosysteem is ontstaan, van lage planten, mossen, brandnetels en distels, middelhoge planten, boomscheuten,... Er zal actief bodemleven aanwezig zijn en ook bovengronds zal er een verscheidenheid aan dieren te vinden zijn.

Hoe is dat ecosysteem er gekomen zonder dat iemand op het stuk land heeft ingegrepen? Bewustzijn. Onze kosmos en alle elementen er in, zijn uitingen van hetzelfde universele bewustzijn dat de motor is achter alle groei- en afbraakprocessen. Een natuurlijke, universele intelligentie stuwt het leven vooruit en bewerkstelligt een constant en creatief proces van opbouw en afbraak.

GEBOORTE

De mens is eenzelfde uiting van dat universele bewustzijn en herbergt in zijn binnenste een natuurlijke intelligentie die de mens doet groeien en evolueren.

Een eicel en zaadcel smelten samen en deze nieuwe cel begint zich te delen. Na enkele weken begint er spontaan een hartje te kloppen. De nieuwe mens groeit en groeit. Is de zwangere vrouw bewust dit kind aan het creëren in haar baarmoeder? Geeft zij bewuste opdrachten om armpjes, beentjes, ogen, neus en mond te laten groeien?

Neen, dat doet een natuurlijke intelligentie die in haar en de nieuwe mens in wording aanwezig is.

In de baarmoeder is de foetus één met dit kosmisch bewustzijn, het voelt zich nog niet afgescheiden, er is nog geen sprake van dualiteit. Wanneer een pasgeboren mens (ik hou niet van woorden als baby en kind, hoewel ik ze hier toch zal gebruiken) onmiddellijk na de geboorte op de buik van de moeder wordt gelegd en wanneer er een volkomen natuurlijke geboorte heeft plaatsgevonden, zal de pasgeborene spontaan bewegingen beginnen maken die hem naar de moederborst toe leiden. Het wezentje zal vanzelf de mond opensperren en schuddende bewegingen maken met het hoofd om de tepel te pakken te krijgen.

Wie heeft dit mens dat geleerd? Geen ander mens. Het is de natuurlijke, universele intelligentie of bewustzijn die de drang om te leven in dit mens aanwakkert en actie doet ondernemen om te overleven.

Hiermee kom ik tot het punt dat ik wil duidelijk maken, en dat we als maatschappij bijna volledig vergeten zijn, namelijk dat het niet of amper nodig is in te grijpen in het leven. Toch niet op de manier waarop we dat vandaag de dag doen. We zijn gaan geloven dat het leven maakbaar is, dat we het leven zelf moeten maken.

In onze maatschappij worden pasgeborenen meteen afgesneden van het natuurlijke overlevingsproces, omdat we angstig geworden zijn en zijn gaan geloven dat we zonder hulp van buitenaf, hulpeloze wezens zijn.

Natuurlijk kan een pasgeborene niet overleven zonder de eerste liefdevolle zorg van de moeder, het is de natuurlijke intelligentie die aanwezig is in de moeder, die in haar hersenen stoffen zal doen afscheiden die het zorginstinct bij haar wakker maken en haar de nieuwe mens in de armen doet nemen. Moeder en baby zullen onafscheidelijk blijven en de moeder zal nog een tijd als lichaam voor de baby fungeren, totdat deze dit zelf kan opnemen.

De natuurlijke intelligentie in deze nieuwe mens, zal ervoor zorgen dat het spontaan begint te huilen bij het voelen van honger, koude of ander ongemak. Het horen huilen van het kind door de moeder, zal opnieuw een impuls geven in haar hersenen en door de afscheiding van onder andere adrenaline, zal de moeder actie ondernemen om aan het huilen van de baby gehoor te geven. Baby's hebben vaak 'huidhonger'. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat baby's veelvuldig huidcontact nodig hebben omdat dit de neurologische verbindingen in de hersenen stimuleert en verfijnt.

Heeft iemand de baby geleerd te beginnen huilen? Heeft de moeder zelf op een knop gedrukt die de neurotransmitters in haar hersenen heeft doen vrijkomen? Neen, opnieuw, een spontaan natuurlijk proces, geboren uit universeel bewustzijn. Het leven ontvouwt zich spontaan, want het wil leven. Bewustzijn wil zich manifesteren en wil leven, groeien, ervaren. "Wil" is hierbij een verkeerd woord, want het bewustzijn "wil" niets, het "is" gewoon.

PEUTERTIJD

Zo gaat het verhaal verder. De baby groeit op, maakt oogcontact met de moeder en andere verzorgers, observeert de wereld. Een nieuw mens heeft een aangeboren nieuwsgierigheid die hem helpt te groeien en te overleven. Als vanzelf leert het kind rechtop te zitten, te kruipen, te lopen. Het voelt een natuurlijke "drive" die het doet verlangen om dit onder de knie te krijgen.

Het kind zal, naast de moedermelk, geïnteresseerd raken in ander voedsel. Het zal op zeker moment spontaan, aan tafel willen proeven van voedsel dat door de ouders en broers of zusjes wordt gegeten. Als er op tafel een gevarieerd aanbod van natuurlijk voedsel wordt neergezet, zal een kind vanzelf allerlei soorten voedsel bekijken, betasten, proeven en uitproberen. Sommige dingen zal het kind uitspuwen en een vies gezicht trekken. Andere dingen zal het lekker vinden, en dat kan je zien als een kind iets nieuws proeft en het erg lekker vindt. Dan gaat het zowat uit z'n dak :)

Zo leert een kind ontdekken hoe voedsel smaakt, en zal het spontaan nemen wat het nodig heeft. Als dit kind zelf kan bepalen wat en hoeveel het eet, en op voorwaarde dat er zuiver onbewerkt voedsel wordt aangeboden, zal het zichzelf gezond houden. Een kind weet van nature wat en hoeveel het lichaam nodig heeft om te groeien en te floreren. Wie heeft hem dit geleerd? Geen mens.

Maar in onze maatschappij, bieden we vaak meteen koemelk aan een baby aan, die gemaakt is om een kalf te doen groeien tot een dier van een ton. We bieden vanaf 4 maanden gemixte papjes aan, meteen een combinatie van verschillende voedingsmiddelen, dus het kind smaakt de oorspronkelijke ingrediënten niet en kan niet uitmaken of het de aparte componenten lust, laat staan nodig heeft. Bovendien is onze Westerse voeding veelal bewerkt, niet vers en bevat veel toevoegingen en bewaarmiddelen. Dokter Gill Rapley werkte een zeer effectieve methode uit waarbij peuters de vrijheid krijgen om zelf met voedsel te experimenteren.

Met een beetje geluk en financiële chance, kan een kind thuis bij moeder(s) of vader(s) wennen aan het leven tot het (volgens de boekskes) stilaan klaar is om naar school te gaan. Jammer genoeg is dat in het Westen nog amper mogelijk, laat staan dat mensen het nog nuttig vinden.

Dat de baby moord en brand schreeuwt als het van de borst moet afwennen en in de armen van een vreemde verzorger wordt gedropt, vinden we in onze wereld normaal. Ook mama voelt aan de toeschietende melk in haar borsten en de adrenalinerush die door haar lichaam giert, dat dit eigenlijk niet klopt, maar het kan niet anders. Mama en papa moeten uit werken om de rekeningen te betalen.

Kind en moeder weten instinctief dat deze situatie niet klopt, het druist in tegen de natuurwetten en blokkeert de stroom van natuurlijke intelligentie. Maar vanuit het economisch denken wordt dit weggeredeneerd.

Maar bon, het kind schikt zich na verloop van tijd in zijn lot, en gedijt al bij al niet slecht in de kinderopvang. Er kan verder geconditioneerd worden.

Als het kind geluk heeft, kan het in die tijd rekenen op een betrokken en aandachtige kinderverzorger, die al gauw doorheeft wat de voorkeuren en interesses van dit kind zijn. Er staan verschillende curverboxen vol met zinnenprikkelend speelgoed en het aanbod is erg gevarieerd, zoals dat hoort volgens de regels van Kind en Gezin.

Ondanks het ruime aanbod, is Lowieke toch enkel geïnteresseerd in de blokkendoos. Hij bouwt hele dagen torens, verhuist de blokken met een speelgoedtruck, gooit alles omver om dan te herbeginnen. Nina speelt dan weer graag verpleegstertje, ze legt de knuffels liefdevol in een bedje, neemt de temperatuur, geeft pilletjes, spuitjes en zalfjes.

Uit het gevarieerde aanbod, wordt het kind van nature naar bepaald speelgoed of activiteit “toegetrokken”. Het is op dat moment gemotiveerd om zich in dat speelgoed te gaan verdiepen. Er ontstaat een “vonk” van interesse in het kind die wordt aangewakkerd als het vrijuit kan kiezen waar het zich mee bezig houdt. Een inwendig vuurtje kan oplaaien. De natuurlijke intelligentie of zuiver bewustzijn van het kind wéét wat het hier op aarde wil doen op dit moment.

Als de kinderverzorg(st)er hier oog voor heeft, en het natuurlijk speelproces zijn gang kan laten gaan vanuit stilte en vertrouwen, laat ze het kind helemaal opgaan in zijn spel tot het uitgespeeld is of op zoek gaat naar een nieuwe prikkel. Jammer genoeg wordt het spel van kinderen in vele crèches abrupt afgebroken om samen te gaan knutselen of samen buiten te gaan spelen, of een andere opgelegde activiteit. Het kind dat helemaal opgeslorpt werd door zijn blokkentoren, moet nu onder luid protest opruimen, “alle blokjes mooi terug in de doos”! Het kind legt er zich bij neer, hij moet wel, anders vliegt hij misschien in de hoek.

Zo gaat de peutertijd voorbij, het kind leert zich aan te passen, mooi bordje leeg te eten, wat hoort en wat niet. De natuurlijke “drive” van het kind raakt zachtjes gesmoord onder conditionering.

KLEUTERTIJD

Sommigen vatten het moment dat een kind zindelijk wordt, op als het juiste tijdstip om met school te starten. Anderen brengen hun kind al ver voor dat moment naar de kleuterklas. Daar gaat het conditioneren verder. Het speel- en leeraanbod wordt uitgebreid en het kind is verplicht deel te nemen aan allerlei gezamenlijke activiteiten, boeiend of niet, vonkje of niet. Het kind moet ontwikkelen, gestimuleerd worden, de schrijfdans doen, toetertestjes afleggen en tonen dat het tegen de leeftijd van 6 jaar schoolrijp is. Voor de blokkentoren of het poppenziekenhuis is maar af en toe tijd.

DE LAGERE SCHOOL

Begint het kind tanden te wisselen, dan kan het naar het eerste leerjaar! Hoera! De verwachtingen zijn hooggespannen! In het klassieke onderwijssysteem vinden we dan dat de speeltijd voorbij is en dat het tijd is voor ernst. Voor rekensommen en AVI niveaus en WO, toetsen, punten, gemiddelden en huiswerk.

Het schoolplezier van het kind neemt in veel gevallen zienderogen af. Eindtermen moeten gehaald worden, leerstoornissen allerhande dienen zo snel mogelijk te worden vastgesteld en aangepakt. De natuurlijke voorkeur voor of afkeer tegen bepaalde vakken, wordt door de leerkracht en ouders zo veel mogelijk genegeerd. Het kind hoort voor elk vak een behoorlijke score neer te zetten. En Sinterklaas ziet en weet alles, dus een goed rapport is lekkers in het schoentje! Kinderen worden maar al te vaak voor hun goed rapport beloond met kadootjes of geld.

De natuurlijke intelligentie die het kind in de richting van zijn persoonlijke roeping zou stuwten, wordt verder en verder bedolven onder regels, verwachtingen, punten en rapporten. Het vuurtje in zijn binnenste krijgt nog amper zuurstof om te branden. Gelukkig kan het kind zich “in zijn vrije tijd” wel bezighouden met zijn passies en hobbies, als de ouders daar ten minste energie en

middelen voor overhouden en als zoonlief ten minste niet stiekem de verloren voetbalcarrière van pa moet goedmaken.

DE MIDDELBARE SCHOOL

Tegen de leeftijd van 12 jaar, is er geen besef van zuiver, natuurlijk bewustzijn meer over en kan het kind de middelbare school aanvatten. Om zich “zo breed mogelijk” te ontwikkelen, sturen ouders hun kind naar het ASO. ALGEMEEN Secundair Onderwijs. (Heb je wel eens een ALGEMENE mens gezien?) Daar wordt willens nillens allerlei droge kost door de strot van het kind geramd. Dat kind heeft daar niet om gevraagd.

Ouders, leerkrachten en andere “volwassenen” (nog zo'n vies woord) vragen het kind, nadat ze elke natuurlijke aandrang van het kind hebben gesmoord, “wat wil je later worden”? Want we zijn in onze tijd altijd maar bezig met iemand te WORDEN, alsof we niet de hele tijd al gewoon ZIJN. Maar dat kind is al lang door de bomen het bos kwijt. Dat natuurlijk intelligente kind kent zijn “Zelf” al lang niet meer.

“Ga je maar eerst goed breed ontwikkelen, en dan kan je daarna nog altijd met de blokken spelen!” luidt het advies.

En het kind schikt zich, het doet examens en toetsen, want hij is zo bang om een buis te hebben op zijn rapport! Want dan mag hij dit niet meer of hij mag dat niet meer, of ouders zijn o zo teleurgesteld.

En het zit thuis boven zijn boeken te janken en begrijpt niet waarom het al die leerstof, die hem vaak amper interesseert, in zijn hoofd moet proppen. Vaak komt zo'n kind dan in het watervalstelsel terecht. Het moet “afzakken” naar een Technische richting, en als het helemaal niet meer lukt en het kind is dermate schoolmoe en gedemotiveerd, dan komt het in het Beroepsonderwijs terecht. Het kind moet in de maatschappij meteen aan status inboeten, want het zit in de “vakschool”. Het belandt onderaan de ladder van de door kennis geobsedeerde maatschappij. Het inwendig vuur dat ooit sterk en hevig woedde in het jonge kind, is verworpen tot een smeulend hoopje as.

Cognitief sterke kinderen, die relatief makkelijk door het ASO walsen, komen er vaak met minder kleerscheuren vanaf. Toch zijn deze kinderen vaak zo rationeel geworden, dat ze nog weinig buikgevoel hebben. Mensen die doorheen de humaniora het vuur hebben weten brandend te houden, zaten wellicht wel op hun plaats of hebben een sterke intuïtie die hen op het juiste pad heeft gehouden. Er zijn genoeg voorbeelden van zeer gepassioneerde hooggeleerden, die vanuit een brandend inwendig vuur “grootse” dingen neerzetten. Maar de “grootse” opnieuw leren inzien van het met veel passie bvb een blokkentoren bouwen (lees: een muur metsen) of zingend strijken is voor mij de opgave van de moderne kennismaatschappij. Niet iedereen wil meespelen met “De slimste mens ter wereld”.

OUDERS

Ik denk dat in onze maatschappij kinderen vaak het verlengstuk van het ego van de ouders vormen. Het is een veelvoorkomende en zeer menselijke opvoedingsfout waaraan ik mezelf ongetwijfeld veelvuldig schuldig maak. Ouders identificeren zich zodanig met hun rol als ouder, dat zij de verwezenlijkingen en “mislukkingen” van hun kinderen onrechtstreeks ervaren als eigen successen en “mislukkingen”. De druk die ouders op hun kinderen leggen om via onderwijs status te verwerven, bestaat omdat zij dit als een vergroten van de eigen status zien. Ouders willen graag “trots” zijn op hun kinderen, zij zien hen als een soort “bezit”, ze hebben het gevoel dat ze het leven van hun kinderen mee moeten “maken” door hen te stimuleren om bepaalde doelen te bereiken en zich verantwoordelijk voelen voor eventueel falen van hun kind.

En als het moeilijk gaat willen ouders dat kinderen “doorbijten”, doorzettingsvermogen ontwikkelen, terwijl het kind probeert te vertellen dat het te ver is afgeweken van het eigen levenspad.

Khalil Gibran schreef hierover een prachtig gedicht:

*“Je kinderen zijn je kinderen niet.
Zij zijn de zonen en dochters van 's levens hunkering naar zichzelf.
Zij komen door je, maar zijn niet van je,
en hoewel ze bij je zijn, behoren ze je niet toe.
Je mag hen je liefde geven, maar niet je gedachten,
want zij hebben hun eigen gedachten.
Je mag hun lichamen huisvesten, maar niet hun zielen,
want hun zielen toeven in het huis van morgen,
dat je niet bezoeken kunt, zelfs niet in je dromen.
Je mag proberen gelijk hun te worden, maar tracht niet hen aan jou gelijk te maken.
Want het leven gaat niet terug,
noch blijft het dralen bij gisteren.
Jullie zijn de bogen, waarmee je kinderen als levende pijlen worden weggeschoten.
De boogschutter ziet het doel op de weg van het oneindige,
en hij buigt je met zijn kracht opdat zijn pijlen snel en ver zullen gaan.
Laat het gebogen worden door de hand van de boogschutter
een vreugde voor je zijn:
want zoals hij de vliegende pijl liefheeft,
zo mint hij ook de boog die standvastig is.”*

EEN ANDER WOORD

ONDERwijs, wat een woord. Het drukt goed uit wat het uiteindelijk is: leren onder druk, of door onderdrukking van de natuurlijke, zuivere intelligentie. Het stuk WIJS komt dan van WIJZEN, want mocht het de betekenis hebben van wijsheid, dan zou ik het eerder vervangen door SLIM. ONDERSLIM, klinkt dan ook weer niet. In ieder geval is het een rotwoord.

Ik kies dan voor de term ZELFWIJS, en WIJS kan dan zowel ver-wijzen als wijs-heid betekenen. Een mens maakt zichzelf prima wijs, als de maatschappij hiervoor tenminste ruimte zou creëren en mensen niet van heel jongsaf zou behandelen als kanonnenvlees voor de Economie of statusmarionetten.

EEN ALTERNATIEF

Mijn overtuiging is dat we mensen, van bij de geboorte, hun natuurlijke drive, de lokroep van hun eigen binnenste kern, het zuivere bewustzijn dat in hen sluimert, moeten laten volgen. Hebben wij hier allen aanwezig niet allemaal deze school, leraars en leerstof gevonden vanuit een inwendige lokroep? Een drang? Een vlammetje?

Hoe laten we kinderen hun eigen weg dan vinden? Door stilte. Door het moment er te laten zijn. Door volledige acceptatie van de richting die het kind zelf aangeeft, zonder oordeel, zonder te reageren. Ahimsa. Door te kijken. Door curverboxen met een gevarieerd levensaanbod neer te zetten, waarin jonge mensen naar hartenlust kunnen graven en ontdekken. Naar HARTENlust. De LUST die ontstaat in het HART, het pulserende centrum van het Zuiver Bewustzijn.

Zonder angst, zonder punten, zonder toetsen en gemiddelden, zonder leerstoornistests.

Mensen zijn niet Algemeen, mensen zijn Bijzonder. Alle studierichtingen horen Bijzonder te zijn.

Vraag aan kinderen: “Wat wil jij weten, kunnen, ontdekken, bestuderen?” en vertrek van daaruit.

Maak van elke schoolklas een soort kennis-curverbox, waarin mensen van 4 tot 100 jaar samen kunnen graven, verdiepen, onderzoeken, knoeien en delen. In een speelkamer vind je de Legobox, de Knexbox, de Playmobilbox, de knuffelbox, de dokterbox, de winkelbox, en ga zo maar door.

Op school kan dat de houtklas, de rekenklas, de bouwklas, de taalklas, de dansklas, de kookklas, de tekenklas, de boetseerklas, de verkoopklas, de mechanicaklas, de scheikundeklas, de computerklas,.... zijn.

Ménsen (!) van verschillende leeftijden kunnen uit vrije wil samen tijd doorbrengen in de klas van hun keuze, de klas waarvoor hun vuur brand en aangewakkerd wordt. Ze hoeven niet in competitie te staan ten opzichte van elkaar, maar kunnen elkaar aanvullen en inspireren. Jong en oud kunnen van elkaar leren, leerkrachten helpen kinderen op weg in een vakgebied waarvoor hun vuur brandt.

Ik ben geen leerkracht, maar ik bewonder de mensen die dagelijks voor de klas staan. Ik denk dat het een zwaar onderschatte job is, in het huidige onderwijs systeem. Vooral omdat leerkrachten vandaag de dag zeer vaak met schoolmoë jongeren te maken hebben.

Het Nieuwe Onderwijsdecreet slaat, naar wat ik erover heb horen vertellen, volgens mij de bal helemaal mis. Waar er voorheen nog de kans bestond voor sommige kinderen om meteen vanaf het 1ste middelbaar voor een specifieke doe-richting te kiezen in het Technisch of Beroepsonderwijs, moeten alle kinderen die een getuigschrift van basisonderwijs op zak hebben, nu starten in de cognitief gerichte A- stroom, zoals dat nu heet.

Dit onder het mom van “inclusie”, alle kinderen moeten eerst een Algemene eerste graad doorlopen, waarna ze gerichter kunnen kiezen. Dus eerst wordt het buikgevoel er uit geklopt, het moet voor alle vakken, boeiend voor het kind of niet, een voldoende halen. Ook de kinderen die misschien in eerst instantie meteen naar een beroepsrichting waren gegaan, omdat zij aanvoelen of de ouders ervaren hebben dat bij hen het leren meer door concreet doen tot stand komt, dan via het rationele denken. Doeners en denkers worden bij elkaar gesmeten en allen moeten een gemiddelde score behalen binnen dezelfde tijdspanne, voor dezelfde vakken. En de resultaten van het kind worden vergeleken met de resultaten van zijn klasgenoten. Het klasgemiddelde verschijnt telkens op het rapport. Is het dan nog mogelijk om het vuur vanbinnen brandend te houden?

Wat mij waardevol en onmisbaar lijkt om onderwezen te worden op school, zijn zaken die de zelfredzaamheid en onafhankelijkheid van mensen zo sterk mogelijk ontwikkelen. Daarbij denk ik ook aan vakken zoals “Hoe bouw ik een huis uit natuurlijk en duurzaam materiaal”, “Hoe maak ik mijn woning energieneutraal” “ Hoe werkt zonne-energie”, “zelfvoorzienend leven”, “Hoe leg ik een groententuin aan”, “Hoe start ik een voedselbos”, “Dierenverzorging”, en als levensbeschouwelijke vakken: “yama en niyama”.

Maar het onderwijzen van kinderen en jongeren op deze manier, maakt hen tot onafhankelijke burgers, los van het economisch stelsel. En dat is niet wat de machtigen der aarde willen, men wil van ons slaafse consumenten maken die klaargestoomd worden om een plek in te nemen in de rat race.

EN WAT NA HET MIDDELBAAR

Ik hoor jongeren van 18, die de middelbare school bijna hebben afgewerkt, vaak zeggen dat “ze nog niet weten wat ze gaan studeren”. En dan sommen ze een aantal opties op waaruit ze waarschijnlijk zullen kiezen. Ik vermoed dat veel van die jongeren zich inschrijven aan een hogeschool of universiteit in één of andere richting, om toch maar 'iets' te doen. Om toch maar niet aan de kassa van de supermarkt te moeten gaan zitten.

Trek de lijn maar door naar de arbeidsmarkt. Hoeveel mensen doen hun job elke dag met een brandend vuur van enthousiasme? Hoeveel mensen leven er niet voor het weekend of het jaarlijks verlof? Hoeveel mensen zijn burn-out en uitgeblust? Wat heeft al die economische conditionering met de natuur gedaan?

DE LUIE MENS

Er wordt weleens gezegd dat de mens van nature lui is en altijd de gemakkelijkste weg zal kiezen.

Is dat zo? Is dat gekronkel van een pasgeborene op de buik van mama een teken van luiheid? Is er ooit een kind (dat geen zware beperking heeft opgelopen) plat op de rug blijven liggen zonder het zitten, kruipen en lopen uit te proberen en er in te lukken?

Als je een kind niet naar school stuurt, zal het dan niets leren? Zal het dan niet op onderzoek uit gaan en nieuwsgierig de wereld verkennen? Hongerig naar kennis?

Als geld geen issue was, zouden we dan met z'n allen hele dagen op de sofa liggen en niets doen?

Ik denk het niet. Ik geloof dat de mens van nature creatief, nieuwsgierig, ondernemend en gedreven is en dat we geweldige en minder destructieve dingen met onze wereld zouden doen dan nu het geval is, mochten we de kans krijgen te leven vanuit het HART.

Er wordt me vaak verteld dat ik een utopist ben en een fantast. Maar ik vind het omgekeerde waar, ik ben een realist, ik denk na over een duurzame levensstijl. We léven al in een utopische maatschappij. Bewijs daarvan is het hoge aantal depressies, burn-outs, zelfmoorden, gebruik van anti-depressiva, en verderop conflicthaarden, instortende ecosystemen, klimaatverandering. Jongeren in onze maatschappij zijn massaal schoolmoe, down en eenzaam. Er wordt niet naar hen geluisterd, er is geen tijd en ruimte meer om de kinderen warm te omringen. Kinderen spelen niet meer op straat, ze brengen ontelbare uren achter een scherm door en vervreemden meer en meer van elkaar. Er wordt dan gesproken over "Yoga of mindfulness op school" als ontspanningstherapie voor kinderen met faalangst en stress. Maar dat is een lapmiddel, een pleister op een etterende wonde. Pak het hele systeem aan, dan hoeft men de kinderen niet te ont-stressen! Luister naar hen!

Yoga is in het Westen een hype omdat mensen ernaar snakken het inwendige vlammetje terug te vinden, zichzelf terug te vinden, te onderzoeken en vrij te maken wie ze diep vanbinnen eigenlijk altijd zijn geweest, maar wat bedolven is onder het stof van de conditionering. Maar yoga zal ook hier geen zoden aan de dijk zetten als mensen niet naar de fundamentele oorzaken van het probleem durven te kijken. En in vele yogascholen wordt deconditionering niet eens vermeld! Ik volg sinds 1999 yoga in verschillende scholen, maar tot vorig jaar september had ik nog nooit van 'yogas' citta vrtti nirodah' gehoord!

SVA DHARMA

Wij zijn allen prachtige manifestaties van bewustzijn, met ons eigen levensdoel, sva dharma. Enkel door stil te worden en in ons binnenste te keren, kunnen wij terug contact maken met de kracht waardoor we in het leven zijn. Laat ons vanuit die stilte met aandacht naar onze kinderen kijken en hen het vertrouwen schenken dat het leven zich spontaan voor hen zal ontrollen. Daar hoeven wij als ouder of onderwijzer of overheid niet te veel in tussen te komen.

TOT SLOT

Enkele steengoede quotes van Einstein:

“Everybody is a genius, but if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will spend his whole life believing it is stupid.”

“Education is what remains, after one has forgotten what one has learned in school.”

“The only thing that interferes with my learning is my education.”

“It is a miracle that curiosity survives formal education!”

Volgende video's van Sadhguru en Eckhart Tolle zijn echte aanraders in dit verband:

<https://www.youtube.com/watch?v=N9tHWP9LOKk>

<https://www.youtube.com/watch?v=jWQHURWxRp4>

<https://www.youtube.com/watch?v=eq8CRFgQdNo>

<https://www.youtube.com/watch?v=TjioVa9oyU0>

Yogas' citta-vrtti-nirodhah!

Yoga is het vernietigen van de categorische inhouden van het bewustzijn.

Gooi alle onderwijsrommel eruit en kom terug tot stilte. Hier. Nu.

SN

8/2/2020